

НАУКОВЕ ЖИТТЯ НМАУ ІМ. П. І. ЧАЙКОВСЬКОГО

ДО 10-РІЧЧЯ СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВО-ТВОРЧОГО ТОВАРИСТВА

САКАЛО О. В.

ДЕСЯТЬ РОКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ОНОВЛЕНОГО СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВО-ТВОРЧОГО ТОВАРИСТВА

Історія студентського наукового товариства Київської державної консерваторії (нині – Національної музичної академії України) імені П. І. Чайковського бере початок 1947–1948 навчального року. Перший етап його роботи, тривалістю майже півстоліття, пов'язаний з діяльністю молодих викладачів і студентів, яким сьогодні належить визначне місце в культурі й мистецтві нашої країни. Після Лії Хінчин, першого наукового керівника товариства, з молоддю працювали талановиті викладачі й аспіранти: Пилип Козицький, Марфа Крохмаль, Катерина Майбурова, Володимир Гузій, Віктор Москаленко, Віктор Золочевський та ін. Свого часу студентське наукове товариство очолювали яскраво обдаровані студенти, які мали й організаційний талант: Михайло Карафінка, Михайло Бялик, Юлія Малишева, Сергій Колодний, Юрій Полянський і багато інших.

Надзвичайно яскравою і неповторною в історії студентського товариства стала діяльність Клубу творчої молоді під науковим керівництвом Надії Горюхіної та Леніни Єфремової. У ньому брали участь студенти-композитори Віталій Годзяцький, Леонід Грабовський, Володимир Губа, Віталій Пацера, Валентин Сильвестров, музикознавець Галина Мокреєва, диригент Ігор Блажков та ін. Саме робота у цьому товаристві сприяла розквіту наукового обдарування В. Козлова, М. Копиці, І. Пяковського, О. Сокола, С. Шипа, Ю. Ясіновського. Такою плідною була діяльність студентського товариства ще на межі 1980 – 1990-х років. На жаль, складні політичні й економічні умови у перше десятиліття становлення України як самостійної держави загальмували розвиток багатьох сфер культурно-мистецького і наукового життя, а то й зруйнували їх, як, зокрема й студентське наукове товариство.

Другий етап в історії цієї студентської організації – діяльність студентського науково-творчого товариства, яке дійшло свого першого ювілею – десятиріччя. Започатковано СНТТ у жовтні 2004 року з ініціативи ректора НМАУ ім. П. І. Чайковського народного артиста України, доктора мистецтвознавства, професора, члена-кореспондента НАМ України В. І. Рожка. Мета товариства – виховання високопрофесійних фахівців-науковців і перспективних викладачів НМАУ та інших вищих навчальних закладів країни. Фундатори СНТТ – проректор з наукової роботи доктор мистецтвознавства, професор А. П. Лащенко, голова СНТТ кандидат мистецтвознавства, доцент О. В. Сакало і викладачі О. В. Ринденко, А. А. Дубій, С. Г. Гоменюк, Г. М. Гадецька, К. М. Берденникова, В. В. Слупський, О. В. Торба. Вони, працюючи

у складі ради молодих науковців, головним завданням товариства визначили: систематизувати студентську наукову роботу, створити умови для розкриття наукового потенціалу студентів не лише історико-теоретичного, а й виконавських факультетів, стимулювати й реалізувати студентські дослідницькі і творчі ініціативи, зрештою, – розширити інформаційне поле майбутніх науковців. Визначним і необхідним чинником успішної роботи було визнано самоорганізацію студентів. Щоб виявити і допомогти практично здійснити їх науково-творчі зацікавлення, було створено студентську ініціативну групу на чолі з О. Войтенком, студентом композиторського факультету, заступником голови СНТТ.

Серед науково-творчих заходів товариства стала організація на виконавських факультетах наукових секцій під керівництвом членів ради молодих науковців. Вони виявили й об'єднали талановитих, творчо-ініціативних студентів, які прагнули поглиблювати свої знання. Підсумки їх роботи апробувалися на щорічних факультетських конференціях із проблем загальної історії та теорії музики, історії, теорії та методики виконавства. Особливою інтенсивністю, нестандартністю напрямів розвідок і креативністю їх утілення відзначається робота секції фортепіанного факультету, яку очолює О. В. Ринденко спільно із завідувачем кафедри професором Т. О. Роциною. Систематично й цілеспрямовано працює секція струнно-смічкових інструментів під керівництвом В. Г. Сумарокової. Цікаві, актуальні для сучасного музикознавства теми пропонують для студентських досліджень керівники секцій народних (А. А. Дубій) і духових (В. В. Слупський) інструментів.

Всеукраїнські молодіжні науково-практичні конференції стали важливим чинником виховання і розвитку наукового мислення, професійного спілкування студентів. Починаючи з квітня 2005 року, відбулося 10 таких форумів, участь у яких узяли понад 550 студентів, магістрантів, аспірантів, здобувачів НМАУ і музичних навчальних закладів Харкова, Одеси, Львова, Донецька, Рівного та ін. На рівень студентських наукових доповідей мали вплив виступи аспірантів і здобувачів. Роботою конференцій постійно цікавляться провідні фахівці кафедр академічного музикознавства: Т. О. Бондаренко, Т. К. Волошина, В. Б. Жаркова, Н. Ю. Іщенко, М. Д. Копиця, О. О. Корчова, О. Б. Соломонова, І. Г. Тукова. Їх об'єктивність, доброзичливість і водночас вимогливість до студентських доповідей допомагають виховати у молодих дослідників прагнення самовдосконалюватись, сприяють підвищенню їх фахового рівня. Постійна участь у конференціях допомогла багатьом студентам Академії у їх науковому становленні. Саме участю у роботі факультетських наукових секцій, у щорічних Всеукраїнських молодіжних науково-практичних конференціях розпочинали свій шлях такі молоді викладачі НМАУ ім. П. І. Чайковського, як Ю. Білоусова, В. Бондарчук, К. Войцицька, О. Волосатих, О. Жукова, А. Ляхович, Д. Полячок, В. Рацюк, А. Романова, Д. Яворський, Б. Янюк.

Щорічні конференції дають змогу здійснювати моніторинг як наукових зацікавлень студентів та аспірантів, так і динаміки складу молодих дослідників. Постійна співпраця із завідувачами кафедр історико-теоретичного факультету (Н. О. Герасимовою-Персидською, М. Р. Черкашиною-Губаренко, О. С. Зінкевич, С. В. Тишком, І. Б. Пясковським, а нині І. М. Коханик), деканом факультету Г. О. Гаврилець та викладачами кафедр забезпечують участь у конференціях професійно підготовлених студентів-музикознавців. Систематична робота секцій, факультетських і Всеукраїнських конференцій стимулює дослідницькі ініціативи, сприяє залученню студентів-виконавців до участі у наукових заходах.

Від 2007 року, коли наукову роботу в Академії очолив заслужений артист України, професор, доктор мистецтвознавства В. Т. Посвалюк, помітно активізувалася участь студентів і магістрантів очолюваної ним кафедри мідних духових та ударних інструментів, зріс професійний рівень їхніх наукових доповідей на Всеукраїнських конференціях. Під керівництвом С. Г. Гоменюк поживавилася наукова робота серед студентів і магістрантів кафедри хорового диригування. Глибиною й оригінальністю розкриття проблем сучасної культури відзначаються виступи студентів у заходах кафедри теорії та історії культури, які організує Г. М. Гадецька.

Талановиті дослідники від початку навчання в Академії апробують свої наукові розвідки під час конференцій, це стимулює їх брати участь у конференціях, які відбуваються у музичних навчальних закладах України, Росії, Білорусі.

Свідченням зростання фахового рівня студентів НМАУ ім. П. І. Чайковського є Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт у Донецькій державній музичній академії імені С. С. Прокоф'єва. У шістьох таких конкурсах студенти НМАУ ім. П. І. Чайковського посіли п'ять перших місць, шість – других, чотири – третіх, а також здобули два спеціальні дипломи. На жаль, через воєнні дії у Донецьку не вдалося провести третій, вирішальний тур конкурсу 2014 року, тому серед його учасників шість одержали звання лауреатів і шість – звання дипломантів. Не дивно, що призові місця здобули найактивніші члени студентського товариства: І. Богданова, Н. Васіна, Т. Васіна, О. Гуркова, Д. Долгих, Ж. Зубко, П. Лагунов, А. Павленко, Н. Постоловська, Г. Проскурня, Л. Путятницька, Н. Скворцова, К. Шамайко, та ін. Більшість із них – продовжили своє фахове вдосконалення в аспірантурі.

Таблиця 1.

ПЕРЕМОЖЦІ КОНКУРСІВ СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ РОБІТ

№	Переможець	Тема наукової роботи	Науковий керівник	Нагорода
Донецька державна музична академія імені С. С. Прокоф'єва				
2007 рік				
1.	Васіна Надія	Кукольный мир Э. Т. А. Гофмана в опере Ж. Оффенбаха «Сказки Гофмана» (на примере первого акта).	Наумова О. А., канд. мист., ст. викл. кафедри зарубіжної музики.	Перше місце
2008 рік				
2.	Зубко Жанна	Нескінченні горизонти барокової графічної символіки в Каноні D-dur Йогана Пахельбеля.	Корчова О. О., канд. мист., доц. кафедри зарубіжної музики.	Перше місце
3.	Путятницька Людмила	Зразки монодії Джуліо Каччині як приклад творчого осмислення музичної естетики Флорентійської камерати.	Сакало О. В., канд. мист., доц. кафедри зарубіжної музики.	Друге місце
4.	Кухі Амін	Понятие мугама в музыковедении.	Гнатюк Л. А., канд. мист., доц. кафедри зарубіжної музики.	Диплом

№	Переможець	Тема наукової роботи	Науковий керівник	Нагорода
2009 рік				
5.	Проскурня Ганна	«Cantus пам'яті Бенджаміна Бриттена» в аспекті претворення композиторських і стилевих черт старинного поліфонічного письма.	Коханик І. М., канд. мист., доц. кафедри теорії музики.	Перше місце
6.	Васіна (Когут) Тетяна	Ф. Пуленк «Мотети на час покаєння»: погляд в минуле на шляху до майбутнього.	Гнатів Т. Ф., канд. мист., проф. кафедри зарубіжної музики.	Друге місце
7.	Богданова Ірина	Метаморфози романтичного в опері Альфредо Каталані «Лорелея».	Корчова О. О., канд. мист., доц. кафедри зарубіжної музики.	Третє місце
2011 рік				
8.	Гуркова Оля	Пластическа інтерпретація повісті А. С. Пушкіна «Пиковая дама» в одноіменному балеті Р. Пети.	Д'ячкова О. А. канд. мист., доц. кафедри історії музики етносів України та музичної критики.	Третє місце
9.	Погноєвська Олена	Симетрія як принцип композиційної та тематичної організації електронно-акустичного проекту С. Луньова "Para pacem – para bellum".	Тукова І. Г., канд. мист., доц. кафедри теорії музики.	Третє місце
10.	Коломицева Ганна	Образ Фидес в «Пророке» Мейєрбера і образ Азучены в «Трубадуре» Верді : сходства і различия.	Сакало О. В. канд. мист., доц. кафедри зарубіжної музики	Диплом
11.	Лагунов Павло	«Фантастична казка» Андре Капле як приклад втілення ключових творчих принципів композитора.	Гнатюк Л. А., канд. мист., доц. кафедри зарубіжної музики.	Диплом
12.	Шамайко Катерина	Штраус: симфонічна поема «Так казав Заратустра» як прояв композиторського світобачення.	Неболюбова Л. С., канд. мист., професор кафедри зарубіжної музики.	Диплом
2012 рік				
13.	Шамайко Катерина	Балет Д. Шостаковича «Світлий ручей»: історія створення, жанрова специфіка у контексті ідей соцреалізму.	Соломонова О. Б., доктор мист., проф. кафедри історії музики етносів України та музичної критики.	Перше місце
14.	Долгих Дмитро	Застосування методу актантних моделей в аналізі опери С. Прокоф'єва «Вогняний янгол»: конфігурація звучання, інтонаційний аспект (на прикладі монологу Ренати з 1-ї дії).	Чекан Ю. І., доктор мист., доц. кафедри історії музики етносів України та музичної критики.	Друге місце
15.	Лагунов Павло	Жанрова структура «Хованщини» як ключ до розуміння художніх сенсів твору.	Соломонова О. Б., доктор мист., проф. кафедри історії музики етносів України та музичної критики.	Друге місце

До 10-річчя студентського науково-творчого товариства

№	Переможець	Тема наукової роботи	Науковий керівник	Нагорода
2013 рік				
16.	Скворцова Наталія	Жанрові амплуа плачу в оперній творчості М. Мусоргського та М. Римського-Корсакова.	Соломонова О. Б., доктор мист., проф. кафедри історії музики етносів України та музичної критики.	Перше місце
17.	Кизя Наталія	Амплуа А. Н. Вертинського: опыт предметного анализа.	Редя В. Я., доктор мист., проф. кафедри історії музики етносів України та музичної критики.	Друге місце
18.	Павленко Андрій	«Жанрова динаміка увертюр до опер раннього періоду творчості Дж. Верді.	Сакало О. В., канд. мист., доц. кафедри зарубіжної музики.	Друге місце
19.	Постоловська Наталія	Вокальний цикл М. Шалигіна «Пісні юродивих»: особливості формотворення.	Тукова І. Г., канд. мист., доц. кафедри теорії музики.	Третє місце
2014 рік.				
У зв'язку з воєнними подіями не проводився третій тур				
20.	Гайдук Марина	Особливості сучасного художнього прочитання шевченкової поезії у хоровому циклі В. Сильвестрова «Псалми Шевченка».	Торба О. В., ст. викл. кафедри історії української музики і народної творчості.	Лауреат
21.	Дуб Галина	Опера Дж. Верді «Бал маскаррад»: драматургічна роль і сценічна практика образу пажа Оскара.	Гнатюк Л. А., канд. мист., в. о. проф. кафедри зарубіжної музики.	Лауреат
22.	Міхейшина Ольга	Художнє втілення типів церковного дзвону у творчості Б. М. Лятошинського (на прикладі Четвертої симфонії).	Давидова О. М., канд. мист., доц. кафедри української музики	Лауреат
23.	Скворцова Наталія	Специфіка жанрової репрезентації плачу у творчості сучасних українських композиторів.	Соломонова О. Б., доктор мист., проф. кафедри історії музики етносів України та музичної критики.	Лауреат
24.	Співаченко Оксана	Особливості використання прийому стилізації С. Луньовим (на прикладі хорової мініатюри «Воскресение Твое» з циклу «Страстная седмица»).	Тукова І. Г., канд. мист., доц. кафедри теорії музики.	Лауреат
25.	Шворак Інна	Псалом № 104 «Благослови, душе моя, Господа» Юрія Іщенка: до питання про жанрову трансформацію.	Щербакова Н. Ю., канд. мист., доц. кафедри теорії музики.	Лауреат
26.	Гаврина Ольга	Фортепіанний цикл М. Скорика «З дитячого альбому» у контексті традицій фортепіанних циклів для дітей.	Торба О. В., ст. викл. кафедри історії української музики і народної творчості.	Диплом

№	Переможець	Тема наукової роботи	Науковий керівник	Нагорода
27.	Голуб Тетяна	Гене́за та драматургічна функція ліричного тематизму Євгена Станковича (на прикладі побічної теми Третьої камерної симфонії).	Гадецька. Г. М. канд. мист., ст. викл. кафедри теорії та історії культури.	Диплом
28.	Гончарук Катерина	Гене́за ліричного тематизму Є. Станковича (на прикладі побічної теми Третьої камерної симфонії).	Чекан Ю. І., доктор мист., доц. кафедри історії музики етносів України та музичної критики.	Диплом
29.	Ідрісова Севандж	Діалог повсякденного та художнього у творчості О. С. Даргомижського (на прикладі фортепіанних танців за мотивами опери «Есмеральда»).	Гадецька. Г. М. канд. мист., ст. викл. кафедри теорії та історії культури.	Диплом
30.	Самікова Неллі	Музика Вагнера як важливий структурний та смислотворчий елемент кінопоетики Б. Лурмана.	Гадецька. Г. М. канд. мист., ст. викл. кафедри теорії та історії культури.	Диплом
XXIII Міжнародний конкурс наукових робіт студентів у галузі музичного мистецтва (Російська академія музики імені Гнесіних, Москва), 2013 р.				
31.	Кизя Наталія	Амплуа А. Н. Вертинского: опыт предметного анализа.	Редя В. Я., доктор мист., проф. кафедри історії музики етносів України та музичної критики.	Друге місце
II Всеросійський (I Міжнародний) конкурс наукових робіт студентів та аспірантів (Красноярська державна академія музики і театру), 2013 р.				
32.	Гончарук Катерина	Генезис и драматургическая функция побочной темы Третьей камерной симфонии Евгения Станковича.	Чекан Ю. І., доктор мист., доц. кафедри історії музики етносів України та музичної критики.	Диплом

У XXIII Міжнародному конкурсі наукових робіт студентів у галузі музичного мистецтва (РАМ ім. Гнесіних, Москва) Наталії Кизи присуджено друге місце. За участь у II Всеросійському (I Міжнародному) конкурсі наукових робіт студентів та аспірантів (Красноярська державна академія музики і театру) нагороджено дипломом Катерину Гончарук.

Статті студентів Академії публікуються у фахових виданнях України. Для набуття досвіду науково-пошукової роботи на основі «Наукового вісника Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського» було засновано періодичне видання – серію «Наукова думка молодих», – у якому шляхом конкурсного відбору друкуються найкращі статті студентів. Важливою формою реалізації науково-творчих ініціатив студентів і розширення їх інформаційного об'єму є «Музичний практикум» СНТТ, робота в якому здійснюється за трьома напрямками. Перший – спрямований на опанування творчості сучасних українських музикантів: перегляд і обговорення кінофільмів, присвячених відомим діячам сучасної української музичної культури (В. Сильвестрову, Л. Венедиктову); організація творчих зустрічей із композиторами різних поколінь (п'ятиденний проект Є. Громова «Київський авангард 1960-х років – школа Бориса Лятошинського», «Українська фортепіанна музика»); «Зустріч із май-

стром» (до 70-річчя В. О. Годзяцького) та ін. Це допомагає студентам більш повно відчувати багатство і різноманітність сучасних мистецьких тенденцій.

Другий напрям роботи «Музичного практикуму» – дослідження творчості студентів-композиторів НМАУ ім. П. І. Чайковського, її теоретичне осмислення. Так, було здійснено триденну акцію «На перехресті музики та живопису», у межах якої відбулися: виставка картин композиторів-студентів академії (О. Ретинського, М. Шалигіна, В. Шипуліної, Н. Бабенко); концертне виконання їхніх творів; круглий стіл, під час якого у широкому колі студентів – композиторів і музикознавців – відбулося їх обговорення. Автор проекту – Д. Полячок, який ще студентом другого курсу був обраний заступником голови СНТТ і працював сім років, включаючи роки навчання в аспірантурі.

Третій напрям роботи «Музичного практикуму» – розширення поінформованості студентської молоді про світову музичну культуру. Це і творчі зустрічі (з елементами майстер-класу) з визнаними музикантами і театральними діячами сучасності, зокрема з професором етномузикології, виконавицею на японській бамбуковій флейті сякухаті Кіку Дей (Японія/Данія), з диригентом “Residenz Orchester Berlin” Йоном Бара Йохансен, учасниками ансамблю старовинної перської музики Садег Черагі (ней), Бенхам Арджоманді (уд), Муджатабата Рузбе (тар, дотар) (Іран), з акторами театру комедії *del arte* Марк Жакє і Жиль Совестр (Франція) та ін. У межах цього напрямку відбуваються творчі акції, під час яких розвідки студентів поєднуються з музичними, пластичними або театралізованими ілюстраціями: *Baroque Music Art*, у якій доповідь студентки кафедри історії зарубіжної музики О. Виставкіної про специфіку італійської барокової сонати доповнювалася виконанням лауреата міжнародного конкурсу А. Семікозова (мандоліна) і Н. Сікорської (клавесин); викладач кафедри старовинної музики Ю. Ваш супроводжувала свою доповідь «Ритм сарабанди у танцях бароко» показом хореографічних елементів унікального танцю; доповідь студентки кафедри хорового диригування О. Приходько («Проблеми інтерпретації хорової музики ХХ століття») було проілюстровано «Крупьовськими піснями» К. Шимановського у виконанні створеного нею колективу; студенти кафедри оперної підготовки і музичної режисури А. Литвинов і Т. Ячменєв репрезентували малознаний жанр театралізованої доповіді («Комедія *del arte*: перше наближення»), подану в імпровізаційній стилістиці *del arte*, тощо. Вони також організували «Арт-дискусію з питань менеджменту академічного мистецтва», провели презентацію молодіжного хору “*SENTIRE*” під керівництвом студента другого курсу Д. Савона з «Літургією Іоанна Златоуста» К. Шведова.

За десять років діяльність студентського науково-творчого товариства стала важливою складовою наукової роботи Академії. Під незмінним керівництвом голови товариства О. В. Сакало його систематична, планомірна робота дає змогу виявляти і залучати до участі у різноманітних акціях обдарованих студентів, починаючи з першого курсу, а також утілювати в життя студентські науково-творчі фахові ініціативи, які розширюють межі навчальної програми.